

Szellemi műhelyek Jászberényben – IV.

A Jászság Népi Együttes

A „népi együttes: a paraszti hagyományokat komplex módon (dal, tánc, zene, szokás, játék, népviselet), többé-kevésbé színpadra rendezett formában, tudatosan őrző, több korosztályt is felölelő falusi műkedvelő csoport. A népi együttesek többnyire falusi pedagógusok vezetésével működnek.” (Néptánc kislexikon. Planétás Kiadói és Kereskedelmi Kft, Budapest, 1997. 108.) A mi együttesünk csak részben felel meg a fenti meghatározásnak, hiszen nem falun, bár falusi környezetben született, és városban működik ma is. Kisugárzó ereje jelentős, hiszen a környező jászsági falvakban működtek vagy ma is működnek (Jászdózsa, Jászládány), hasonló csoportosulások, mondhatni együttesek. Ugyanakkor azt is bizonyosnak vélhetjük, hogy ez az együttes túllépte, túllépi a műkedvelő csoportok szintjét, és hivatásos profilú együttes, csoportosulás, *m ű h e l y*. Hiszen módszertani központ is, azaz a néptánc művelésének módszertanilag megalapozott és elismert tevékenységet folytat. Többgenerációs képzés folyik, és amikor a kisgyermekből felnőtt táncos válik, már beszélhetünk céltudatosan folytatott tevékenységről, képzésről, amely feltételezhetően elvezet, elvezethet a professzionális teljesítés, teljesítmény produkálásához. A népi tehát ebben az esetben a tematikát érinti inkább, és bizonyos, hogy az e tevékenységet vállalóknak csak egy része lesz hivatásos táncos, néptáncos.

Mindenképpen professzionálisnak érdemes tekinteni az együttes ének-zenei és mozgáskultúra területén produkált eredményeit. Az a fiú vagy leány, aki akár néhány éven át néptáncolt, minden bizonnyal összerendezettebb mozgásban és viselkedésmódban is, mint az, aki ilyen együttes tevékenységben nem vett részt. (Mintegy 50-60 évvel ezelőtt spontán módon szerveződtek például a vasárnap délutáni együttlétek: egy-egy tanyai tájegység fiatalsága összejött valahol, és rendszerint egy hegedős vagy citerás fiú, és a kis csoport elsősorban énekelgetett, de olykor táncra is perdült. Szűkebb pátriánkban a pëndzsom volt a táncos együttlét szokásos kerete.) A népi eredetű táncok némely mozzanata minden bizonnyal a testritmika rendje szerint is szerveződött, alakult és aki jó táncos, szebb járása van, talán még a fizikai teljesítménye is intenzívebb, gazdaságosabb.

A népi szellemiség, a népi kultúra fontos összetevője, s ekként hosszú történeti folyamat hordozója, őrzője, hiszen a néptánc más vonatkozásban az adott nép lelki-szellemi arculatának a kifejezője, megtestesítője, közvetítője. Ebben leli magyarázatát, hogy bizonyos táncokat bizonyos alkalmakkor mindenki „ropta”, az öntudatlan gyermekpalántától az aggastyánig (például a mennyasszonytánc). És ez szerencsére ma is lehet így, és nem csupán a paraszti világban érhető tetten, olykor persze jelentős mértékben megváltozott funkcióval.

A mai néptáncokultúra tehát szinte nélkülözhetetlen eleme mai kulturális életünknek. Felmutat valamit, olykor egészen sokat abból, ami a népi élet lényegét jelentette meghatározott pillanatokban. A pásztortánc, a csárdás sokat mond rólunk, magyarokról még akkor is, ha a külföldiek jellegét vesztetten élük meg. Bizonyosága annak, hogy a távolabbi és közelebbi múltunknak, jelenünknek s talán jövőnknek is szerves része, nélkülözhetetlen eleme. Nagy László szerint Sebők tevékenysége azért múlhatatlanul fontos, mert „A múltbeli értékek halott-síratása és halottá vitatása helyett: ők lelkesen kutatnak

és választanak népzenei örökségünkben. Választásukkal értelmet ad értékeknek hangszereiknek - Az újkori versek Sebő-szerzette dallami azért olyan elragadóak, mert szigorúan őrzik a zenei anyanyelv tisztaságát.” (H. Bathó Edit készítette album)

1971 - az alakulás

„A Jászsági Népi Együttes a jászberényi Városi Pártbizottság határozata értelmében 1971. november 15-én alakult... A Népi Együttes létszáma a zenekarral együtt 45 fő... Az együttes nagy gondot fordít a jászsági néphagyományok, szokások (zene, tánc, néprajz) ápolására, azok felkutatására és megőrzésére.” (H. Bathó Edit albuma) Az együttes vezetője Papp Imre, zenei vezetője Bakki József, zenekarvezető Szalóczy Miklós volt.

Az együttes szinte valószínűtlenül gyorsan ért el jeles hazai és külföldi eredményeket. Minden bizonnyal jó pillanatban alakult meg, és vezetői nagyon jó megoldásokat választhattak a munka megszervezésére, majd irányítására. A 29 táncos - közöttük a vezető, Papp Imre - szinte szakadatlanul „szállította” a sikert. A klubfoglalkozások mellett a táborozások jelentették az együttes összekovácsolásának fő színterét. Ugyanakkor a szakma jeles képviselőivel is jó kapcsolatokat alakítottak, majd tartottak fenn. A Sebő együttes és maga Sebő Ferenc, továbbá Tímár Sándor minden bizonnyal fontos szerepet játszott az együttes életében, szakmai fejlődésében.

A szakmai fejlődés mellett fontos lehetett a részvevők életében az a szakmai munkán alapuló összetartozás, amelynek számos jele látható H. Bathó Edit fontos munkájában. Személyes sorsok, sorsfordulók egyaránt kiolvashatók a már sárguló lapocskákból, dokumentumokból.

A Jászság örömmel, szeretettel fogadta az együttes mind sikeresebb tevékenységét. Számos dokumentum bizonyítja, hogy a különböző szervek és szervezetek figyelemmel kísérték a tánccsoport munkáját, szívből örültek sikereiknek. Jó sajtója is volt a kis csapatnak már az első fél évtizedben is.

Mindenképp nagyon fontos szerepet játszott az együttes életében a honi és a külföldön folytatott gyűjtés. Minden bizonnyal azért is érhetett el az együttes kimagasló sikereket, mert szemügyre vehették a még élő néptánc sajátosságait. Vezetőik minden bizonnyal tudták, hogy az ilyen természetű munka végzése nélkül kevésbé lehet sikeres a szakmai tevékenység. A táncolás és annak gyökerei egyszerre hathatnak abban az esetben, ha megfelelő koreográfusok segítették a szakmai munkát. A kirobbanó sikerre sem kellett sokat várni.

1977 - Az aranycsapat

Az együttes maximális pontszámmal (50) megnyerte a Ki mit tud? vetélkedőt. A város, a Jászság, a megye, de mondhatni az ország szorongott a tv-képernyők előtt. Műsoruk Sebő Ferenc és Tímár Sándor alkotásai.

Nemcsak az együttes, hanem egy szakmai álláspont sikere is volt: „Csak tiszta forrásból.” „Az együttes életében ez a dátum feledhetetlen... Ez az esemény mérföldkő az együttes életében, mely utat nyitott az országos hírnév, az erkölcsi elismerés, sok barát és új távlatok felé.” (Urbán Mária /Szűcs Gáborné/: A Szövetkezetek Jászsági Népi Együttesének története. Szakdolgozat, 1988. Jászberényi Tanítóképző Főiskola. 22.) Érdemes (Folytatás a 18. oldalon)